

Bruxelles, 3. srpnja 2026.
(OR. en)

11130/26

ECOFIN 920
UEM 324
SOC 449
EMPL 251
COMPET 864
ENV 840
EDUC 306
ENER 462
JAI 900
GENDER 137
JEUN 180
SAN 538
ECB
EIB

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Predmet:	PREPORUKA VIJEĆA o ekonomskoj, socijalnoj, strukturnoj i proračunskoj politici te politici zapošljavanja Malte

Za delegacije se u prilogu nalazi navedeni nacrt preporuke Vijeća, koji su na temelju prijedloga Komisije COM (2026) 218 final revidirali i o njemu se usuglasili različiti odbori Vijeća i čiju je završnu verziju izradio Gospodarski i financijski odbor.

PREPORUKA VIJEĆA

o ekonomskoj, socijalnoj, strukturnoj i proračunskoj politici te politici zapošljavanja Malte

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97¹, a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

¹ Uredba (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 (SL L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

budući da:

- (1) U Uredbi (EU) 2024/1263 navode se ciljevi okvira gospodarskog upravljanja, čija je svrha promicanje dobrih i održivih javnih financija, održivog i uključivog rasta i otpornosti putem reformi i ulaganja te sprečavanje prekomjernih državnih deficita. Uredbom je propisano da Vijeće i Komisija provode multilateralni nadzor u kontekstu europskog semestra u skladu s ciljevima i zahtjevima utvrđenima u Ugovoru o funkcioniranju Europske unije (UFEU). Europski semestar uključuje i sastavljanje preporuka za pojedine zemlje te nadzor provedbe tih preporuka.
- (2) Komisija je 25. studenoga 2026. donijela mišljenje o nacrtu proračunskog plana Malte za 2025. Komisija je istog dana, na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011, donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2026., u kojem Malta nije utvrđena kao jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, Preporuku za preporuku Vijeća o ljudskom kapitalu u Europskoj uniji te Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2026., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načela europskog stupa socijalnih prava. Vijeće je 21. travnja 2026. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja², a 9. ožujka 2026. Zajedničko izvješće o zapošljavanju i Preporuku o ljudskom kapitalu.

² SL C, C/2026/2434, 28.4.2026., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>.

- (3) Komisija je 29. siječnja 2025. objavila Kompas konkurentnosti, strateški okvir čiji je cilj potaknuti globalnu konkurentnost Unije u sljedećih pet godina. U njemu je utvrđeno da su tri imperativa preobrazbe – inovacije, dekarbonizacija i konkurentnost te sigurnost – ključni stupovi održivog gospodarskog rasta. Otkako je objavljen, Kompas konkurentnosti služi kao temelj za rad u sklopu europskog semestra, čime se osigurava usklađenost ekonomskih politika država članica sa strateškim ciljevima EU-a i omogućuje ujednačen pristup gospodarskom upravljanju, što potiče održiv rast, inovacije i otpornost u cijeloj Uniji.
- (4) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2026. razvijati usporedno sa završnom fazom provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost³. Planovi za oporavak i otpornost, uz financiranje u okviru kohezijske politike, odigrali su ključnu ulogu u ostvarenju prioriteta politika u okviru europskog semestra jer se u tim planovima moralo djelotvorno poraditi na svim ili na znatnom dijelu izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedine zemlje izdanima u nedavnim ciklusima, i te su se preporuke morale uzeti u obzir u programima financiranim u okviru europske kohezijske politike. Kako se Mehanizam za oporavak i otpornost bliži kraju, i dalje je ključno nastaviti s reformama i ulaganjima koji primaju potporu i provode se u okviru tog mehanizma te ih nadograđivati, posebno one koji doprinose svladavanju izazova utvrđenih u preporukama za pojedine zemlje.

³ Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

- (5) Komisija je 3. lipnja 2026. objavila Izvješće za Maltu za 2026. U njemu je ocijenjen napredak Malte u smislu preporuka koje su joj upućene 2025. i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Malte. Na temelju te analize u navedenom su izvješću utvrđeni najhitniji izazovi s kojima se Malta suočava. Ocijenjen je i napredak Malte u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva Unije u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina te smanjenja siromaštva i socijalne isključenosti, kao i napredak u ostvarenju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda.
- (6) Vijeće je 21. siječnja 2025. na temelju ocjene i preporuke Komisije donijelo Preporuku o potvrđivanju nacionalnog srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Malte⁴. Plan se odnosi na razdoblje od 2025. do 2028. i četverogodišnju fiskalnu prilagodbu. Vijeće je preporučilo sljedeće maksimalne stope rasta neto rashoda: 6,0 % u 2025., 5,8 % u 2026., 5,8 % u 2027. i 6,1 % u 2028., što odgovara maksimalnim kumulativnim stopama rasta, izračunanim u odnosu na baznu godinu 2023., od 13,8 % u 2025., 20,4 % u 2026., 27,4 % u 2027. i 35,1 % u 2028. Te maksimalne stope rasta neto rashoda za razdoblje 2025. – 2027. podudaraju se s korektivnim kretanjem koje je Vijeće preporučilo 21. siječnja 2025. na temelju članka 126. stavka 7. UFEU-a s ciljem okončanja stanja prekomjernog deficita⁵. Nakon pravodobnog i trajnog smanjenja prekomjernog deficita Vijeće je [datum] na preporuku Komisije donijelo Odluku na temelju članka 126. stavka 12. UFEU-a⁶ o stavljanju izvan snage svoje prethodne odluke o postojanju prekomjernog deficita⁷.

⁴ Preporuka Vijeća od 21. siječnja 2025. o potvrđivanju nacionalnog srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Malte (SL C, C/2025/649, 10.2.2025., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/649/oj>).

⁵ Preporuka Vijeća s ciljem okončanja stanja prekomjernog deficita u Malti, donesena 21. siječnja 2025. Svi dokumenti koji se odnose na postupak u slučaju prekomjernog deficita za Maltu dostupni su na sljedećoj poveznici: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/Malta_en.

⁶ Odluka Vijeća (EU) 2026/[SL: molimo umetnuti] od [datum] o stavljanju izvan snage Odluke (EU) 2024/2128 o postojanju prekomjernog deficita u Malti (SL [molimo umetnuti] odgovarajuća upućivanja na SL)].

⁷ Odluka Vijeća (EU) 2024/2128 od 26. srpnja 2024. o postojanju prekomjernog deficita u Malti (SL C, C/2024/2128, 1.8.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/2128/oj>).

- (7) Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine i njegove posljedice egzistencijalna su prijetnja Europskoj uniji. Komisija je pozvala države članice da koordinirano zatraže aktivaciju nacionalne klauzule o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu radi potpore nastojanjima EU-a da se postigne brzo i znatno povećanje potrošnje za obranu⁸, a Europsko vijeće taj je prijedlog pozdravilo 6. ožujka 2025. Države članice i dalje mogu zatražiti aktivaciju nacionalne klauzule o odstupanju bilo kad sve do 2028. ako ispunjavaju kriterije iz članka 26. Uredbe (EU) 2024/1263.
- (8) Malta je 30. travnja dostavila svoje godišnje izvješće o napretku za 2026.⁹ u kojem izvješćuje o poštovanju preporučenih maksimalnih stopa rasta neto rashoda i provedbi reformi i ulaganja kojima se odgovara na glavne izazove utvrđene u preporukama koje su joj upućene u okviru europskog semestra. U godišnjem izvješću o napretku uzeto je u obzir i polugodišnje izvješće Malte o napretku postignutom u provedbi njezina plana za oporavak i otpornost u skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241. Izvješće o mjerama poduzetima u okviru postupka u slučaju prekomjernog deficita uključeno je u godišnje izvješće o napretku.
- (9) Rast realnog BDP-a u 2025. iznosio je 4,0 %, a inflacija mjerena HIPC-om 2,4 %. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2026. predviđa se da će se realni BDP povećati za 3,7 % u 2026. i za 3,6 % u 2027. te da će inflacija mjerena HIPC-om iznositi 2,7 % u 2026. i 2,3 % u 2027.

⁸ Komunikacija Komisije o financiranju povećanih rashoda za obranu u okviru Pakta o stabilnosti i rastu, Bruxelles, 19.3.2025., C(2025) 2000 final.

⁹ Godišnja izvješća o napretku za 2026. dostupna su na sljedećoj poveznici: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

- (10) Prema podacima Eurostata¹⁰ deficit opće države u Malti se s 3,4 % BDP-a u 2024. smanjio na 2,2 % BDP-a u 2025. Smanjenje deficita u 2025. odražava visok rast prihoda, među ostalim od oporezivanja dobiti i neizravnog oporezivanja, uglavnom potaknut širenjem nominalnog BDP-a i poreznih osnovica, kao i znatnim neočekivanim poreznim prihodima. S druge strane, neovisno o tome što se 2024. nacionalnom zračnom prijevozniku nije opet odobrio znatan kapitalni transfer, državni rashodi nastavili su se znatno povećavati, posebno za plaće i intermedijarnu potrošnju te za jednokratne rashode koji su posljedica sudske odluke. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2026. predviđa se deficit od 2,2 % BDP-a u 2026. i 2,1 % BDP-a u 2027.
- (11) Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike¹¹, koji uključuje rashode financirane na nacionalnoj razini i na razini EU-a, bio je u 2025. kontrakcijski, za 0,6 % BDP-a. Predviđa se da će u 2026. biti uglavnom neutralan, a u 2027. kontrakcijski, za 0,5 % BDP-a.
- (12) Prema podacima Eurostata¹² dug opće države u Malti se s 45,9 % BDP-a krajem 2024. povećao na 46,4 % BDP-a krajem 2025. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2026. predviđa se da će se udio duga u BDP-u smanjiti na 46,2 % do kraja 2026. i da će na toj razini ostati stabilan do kraja 2027.

¹⁰ Eurostat – Euro Indicators (Pokazatelji za europodručje), 22.4.2026.

¹¹ Smjer fiskalne politike definira se kao godišnja promjena odnosnog stanja proračuna opće države. Cilj mu je procijeniti ekonomski impuls koji proizlazi iz fiskalnih politika, onih koje financira država i onih koje se financiraju iz proračuna EU-a. Smjer fiskalne politike mjeri se kao razlika između (i) srednjoročnog potencijalnog rasta i (ii) promjene primarnih rashoda bez diskrecijskih mjera na strani prihoda te uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije.

¹² Eurostat – Euro Indicators (Pokazatelji za europodručje), 22.4.2026.

- (13) Prema podacima Eurostata¹³ ukupni rashodi opće države za obranu u Malti iznosili su 0,5 % BDP-a u 2025. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2026. predviđa se da će iznositi 0,6 % BDP-a u 2026.
- (14) Unija se nastavlja suočavati s rizicima od poremećaja u opskrbi energijom i povećane nestabilnosti cijena, a stanje dodatno pogoršavaju geopolitičke napetosti koje utječu na globalna tržišta nafte i plina. Iskustvo stečeno tijekom energetske krize 2022. i 2023. pokazalo je da opsežne, neciljane mjere podrazumijevaju velike fiskalne troškove i da su društveno i gospodarski neučinkovite. Od izbijanja rata na Bliskom istoku u veljači 2026. Malta nije donijela nove mjere fiskalne politike za ublažavanje posljedica visokih cijena energije na kućanstva i poduzeća¹⁴. Međutim, Malta je nakon energetske krize 2022. zamrzнула maloprodajne cijene električne energije i goriva na najnižim razinama u EU-u. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2026. predviđa se da će se fiskalni trošak tih trajnih i neciljanih energetske subvencija povećati s 0,9 % BDP-a u 2025. na približno 1,4 % BDP-a u 2026.
- (15) Na temelju Komisijinih izračuna neto rashodi u Malti povećali su se za 5,6 % u 2025. i kumulativno za 22,2 % u 2024. i 2025. Rast neto rashoda u 2025. niži je od preporučene maksimalne stope rasta. Razmatraju li se 2024. i 2025. zajedno, kumulativna stopa rasta neto rashoda veća je od preporučene maksimalne stope rasta, što odgovara odstupanju od 2,3 % BDP-a u kumulativnom smislu.

¹³ Eurostat, državni rashodi prema klasifikaciji funkcija države (COFOG).

¹⁴ Uzeto je u obzir stanje na datum zaključenja Komisijine proljetne prognoze 2026. (4. svibnja 2026.).

- (16) Na temelju Komisijinih izračuna predviđa se da će se neto rashodi u Malti povećati za 6,1 % u 2026. i kumulativno za 29,7 % u 2024., 2025. i 2026. Predviđeni rast neto rashoda u 2026. veći je od preporučene maksimalne stope rasta, što odgovara odstupanju od 0,1 % BDP-a na godišnjoj razini. Razmatraju li se 2024., 2025. i 2026. zajedno, predviđa se da će kumulativna stopa rasta neto rashoda također biti veća od preporučene maksimalne stope rasta, što odgovara odstupanju od 2,2 % BDP-a u kumulativnom smislu.
- (17) Da bi se osigurala pravednost i učinkovitost poreznih sustava i dalje je važno smanjiti porezne jazove većom poreznom disciplinom, sprečavanjem izbjegavanja i utaje poreza i suzbijanjem agresivnog poreznog planiranja. Ukupni udio poreznih prihoda u BDP-u Malte znatno je ispod prosjeka EU-a i u velikoj se mjeri oslanja na oporezivanje dobiti. Ukupna struktura poreza Malte ograničena je – odražava samo mali udio poreza za zaštitu okoliša i nepostojanje periodičnih poreza na nekretnine. S obzirom na učinke prelijevanja strategija agresivnog poreznog planiranja među državama članicama, neophodno je koordinirano djelovati kako bi se zakonodavstvo EU-a dopunilo nacionalnim politikama svih država članica. Malta je poduzela mjere za rješavanje problema agresivnog poreznog planiranja usklađenih sa standardima EU-a, smjernicama OECD-a i obvezama iz okvira Kodeksa ponašanja. Međutim, dok Malta ne počne primjenjivati porez po odbitku na kamate, dividende i naknade za licencije koje poduzeća sa sjedištem u Malti plaćaju u jurisdikcije s nultim i niskim poreznim stopama ili ekvivalentne zaštitne mjere koje sprečavaju da poduzeća svoju dobit prenose u treće zemlje bez plaćanja poreza, rizici od dvostrukog neoporezivanja te dobiti i dalje su visoki. Osim toga, zbog tretmana rezidentnih trgovačkih društava koja nemaju domicil u Malti i dalje postoji rizik od dvostrukog neoporezivanja poduzeća i pojedinaca.

- (18) Malteški sektor dopunskih mirovina ima prostora za rast kako bi se poduprla primjerenost mirovinskih primanja i ublažili budući fiskalni pritisci zbog starenja stanovništva. Iako su dobrovoljni drugi i treći stup mirovinskog osiguranja dostupni, sudjelovanje je i dalje ograničeno. S druge strane, mirovinski sustav Malte u velikoj se mjeri oslanja na program prvog stupa, na koji se primjenjuju gornje granice kojima se prosječni omjer naknada smanjuje na oko 38,3 %, što je među najnižima u EU-u u usporedbi s prosjekom EU-a od 47 %. Jačanjem dopunskih mirovina može se doprinijeti poboljšanju primjerenosti mirovinskih primanja i održivosti javnih financija.
- (19) Sustavno, smisleno i pravodobno uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera, civilnog društva i drugih relevantnih dionika i dalje je ključno kako bi se osigurala opća odgovornost za uspješnu provedbu instrumenata financiranja Unije, kao i u kontekstu europskog semestra.

- (20) Provedba programa kohezijske politike, koja obuhvaća potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Fonda za pravednu tranziciju (FPT), Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i Kohezijskog fonda (KF) u Malti, brža je od prosjeka EU-a i kad je riječ o odabiru projekata i kad je riječ o plaćanjima. Važno je zadržati trenutačni zamah i maksimalno povećati učinak ulaganja na terenu. Malta u okviru svojih programa kohezijske politike već poduzima mjere za poticanje konkurentnosti i rasta. Međutim, u nekim će područjima možda biti potrebno dodatno ojačati provedbu, uključujući ona koja se odnose na ulaganja u energetska učinkovitost i energiju iz obnovljivih izvora, kao i na socijalnu uključenost i ravnopravno sudjelovanje na tržištu rada. Bitno je osigurati da se nova ulaganja koja je Malta utvrdila u svojem preispitivanju fondova kohezijske politike u sredini programskog razdoblja, posebno ulaganja povezana s pet prioriteta iz Uredbe o preispitivanju u sredini programskog razdoblja¹⁵, provode brzo i djelotvorno.
- (21) Malta se suočava s nekoliko izazova povezanih s istraživanjem i inovacijama, privlačenjem i zadržavanjem visokokvalificirane radne snage, pravosudnim sustavom, proizvodnjom i uvođenjem energije iz obnovljivih izvora, energetska učinkovitošću zgrada, prometnim zagušenjem i održivom mobilnošću, visokim subvencijama za fosilna goriva, kvalitetom i relevantnošću obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada, neusklađenošću ponuđenih i traženih vještina i manjkom vještina, uključivošću obrazovanja i osposobljavanja, kvalitetom radnih mjesta za niskokvalificirane radnike te gospodarenjem otpadom i vodama.

¹⁵ Uredba (EU) 2025/1914 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. rujna 2025. o izmjeni uredaba (EU) 2021/1058 i (EU) 2021/1056 u pogledu posebnih mjera za svladavanje strateških izazova u kontekstu preispitivanja u sredini programskog razdoblja.

- (22) Istraživanje i inovacije i dalje imaju malu ulogu u malteškom gospodarstvu, a trajno niska ulaganja u istraživanje i inovacije ograničavaju uspješnost Malte u području inovacija. Unatoč povećanjima u apsolutnom smislu, ukupan intenzitet istraživanja i razvoja u Malti i dalje je među najnižima u EU-u (0,54 % BDP-a u 2024. u odnosu na prosjek EU-a od 2,24 %), što odražava ograničena ulaganja javnog i privatnog sektora. Javni rashodi za istraživanje i razvoj posebno su niski (0,16 % BDP-a u 2024. u odnosu na prosjek EU-a od 0,72 %), što otežava sposobnost istraživačkih institucija da razviju snažne znanstvene kapacitete. Slično vrijedi i za privatna ulaganja, pri čemu su rashodi kao postotak BDP-a i dalje slabi (0,38 % u usporedbi s prosjekom EU-a od 1,49 %), a primjena programa potpore u poduzećima ograničena. Općenito, ključne mjere kojima se potiču javna i privatna ulaganja i dalje su u ranoj fazi, programi javne potpore zahtijevaju usmjereniju provedbu, a pojačana suradnja akademske zajednice i poduzeća ključna je za poticanje inovacija u području proizvoda i usluga.
- (23) Sposobnost Malte da prijeđe na gospodarstvo s većom produktivnošću ovisi o njezinoj sposobnosti da privuče i zadrži visokokvalificiranu radnu snagu. Stalni nedostatak i neusklađenost radne snage i vještina, posebno u visokokvalificiranim zanimanjima i zanimanjima u području STEM-a, mogu umanjiti izgleda za rast Malte. Iako je Malta poduzela određene korake kako bi privukla i zadržala visokokvalificirane radnike, potrebni su dodatni naponi, među ostalim usmjerenijom upotrebom migracija kvalificiranih radnika kako bi se podržao rast u sektorima njezina gospodarstva s visokom dodanom vrijednošću. Jačanjem upotrebe alata za prikupljanje informacija o vještinama u politici gospodarskog razvoja i razvojem gospodarske, pravne i socijalne infrastrukture radi privlačenja i zadržavanja talenata može se poduprijeti prilagodba Malte modelu većeg rasta produktivnosti.

- (24) Pravosudni sustav i dalje se suočava sa znatnim kašnjenjima, a vrijeme potrebno za donošenje odluka u građanskim i trgovačkim predmetima u prvom stupnju među najduljima je u EU-u. Vrijeme potrebno za rješavanje upravnih predmeta u prvom stupnju i dalje je najdulje u EU-u. Unatoč napretku zabilježenom posljednjih godina, resursi za pravosuđe i dalje su razlog za zabrinutost, uz nedostatak prostora i osoblja. Konkretno, broj sudaca po stanovniku treći je najniži u EU-u, s vrlo velikim brojem građanskih, trgovačkih i upravnih predmeta po sucu. Unatoč umjerenom napretku u digitalizaciji, postoje kašnjenja u provedbi nacionalne strategije za digitalno pravosuđe te i dalje postoje kritični nedostaci, a osnovne pravosudne funkcije i dalje se temelje na dokumentima u papirnatom obliku. Malta i dalje zaostaje u odnosu na druge države članice u promicanju alternativnog rješavanja sporova, koje može imati važnu ulogu u smanjenju pritiska na pravosudni sustav. Preispitivanje i poboljšanje zakonikâ o sudskom postupku također bi doprinijelo ubrzanju suđenja.
- (25) Udio obnovljivih izvora energije u krajnjoj bruto potrošnji energije (17,2 % u 2024.) i kombinaciji izvora električne energije (16,7 % u 2025.) u Malti i dalje je vrlo nizak i znatno ispod prosjeka EU-a. Proizvodnja energije iz obnovljivih izvora gotovo isključivo dolazi iz solarne energije, s vrlo malim udjelom biomase/gorivih obnovljivih goriva, bez energije vjetra i hidroenergije. Malta je najavila da se očekuje da će nova plutajuća odobalna vjetroelektrana biti spremna do 2033., što bi bio važan korak u povećanju instaliranih kapaciteta za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora. Ima prostora za daljnje iskorištavanje potencijala odobalnih projekata u području solarne energije i energije vjetra te za proširenje rješenja na kopnu. Jačanje napora u tom području, uzimajući u obzir zemljopisna ograničenja, pomoglo bi Malti da ubrza uvođenje energije iz obnovljivih izvora.
- (26) Potrošnja energije u porastu je u većini sektora u Malti od 2019., najviše u stambenim zgradama, zbog naglog rasta broja stanovnika. Daljnje mjere kojima se promiče naknadna prilagodba fonda zgrada doprinijele bi rješavanju tog rastućeg trenda.

- (27) Prometna zagušenja i dalje su znatan strukturni izazov koji negativno utječe na okolišnu održivost, konkurentnost gospodarstva i kvalitetu života građana. Predviđa se da će se gospodarski trošak zagušenja prometa do 2030.¹⁶ povećati na 917 milijuna EUR godišnje ako se ne poduzmu daljnje mjere politike. Unatoč nastojanjima da se poboljša sustav javnog prijevoza i transformira mobilnost u Malti, mjerama se tek treba znatno smanjiti ovisnost o osobnim automobilima. U 2024. 58 % stanovnika Malte izjavilo je da nikad nije koristilo javni prijevoz. Prometni sektor i dalje je glavni izvor emisija stakleničkih plinova prema Uredbi o raspodjeli tereta te je 2024. činio 48 % tih emisija, što je povećanje od 45 % u odnosu na 2005. Taj se trend nastavlja unatoč tome što su vozila s nultim emisijama 2024. činila 37,7 % novoregistriranih osobnih automobila, što je povećanje od 17,4 postotna boda u odnosu na prethodnu godinu. Osim toga, malteška prometna infrastruktura i dalje je vrlo osjetljiva na rizike povezane s klimom, a rezultat indeksa prometne osjetljivosti od 0,42 jedan je od najviših u EU-u. Kako bi Malta riješila problem zagušenja prometa i sve većih emisija iz prometa, potrebne su politike održive mobilnosti kojima bi se obeshrabrila upotreba automobila, među ostalim uvođenjem namjenskih autobusnih trakova, ograničavanjem pristupa vozilima u zagušenim područjima i ograničavanjem dostupnosti parkirališnih mjesta. Istodobno bi se poboljšanjem učinkovitosti cestovnog i pomorskog prometa, uz ulaganja u održivu mobilnost, posebno infrastrukturu za aktivnu mobilnost kao što su proširene biciklističke i pješačke mreže, kao i infrastrukturu za punjenje autobusa s nultom stopom emisija i alternativna goriva, osigurao prelazak na održivije i multimodalne mogućnosti prijevoza. Potrebna su dodatna ulaganja kako bi se ojačala otpornost prometne infrastrukture na rizike povezane s klimom, uključujući ekstremne vremenske uvjete.

¹⁶ Malteško Ministarstvo prometa, infrastrukture i javnih radova, 2026. *National Transport Master Plan 2030*. (Nacionalni glavni plan prijevoza 2030.)
<https://infrastructure.gov.mt/wp-content/uploads/2026/01/NATIONAL-TRANSPORT-MASTERPLAN-2030.pdf>.

- (28) Bez planiranog postupnog ukidanja, subvencije za fosilna goriva 2024. činile su oko 1 % malteškog BDP-a, što je znatno iznad prosjeka EU-a od 0,32 %. Subvencije za fosilna goriva odvrćaju od ulaganja u energiju iz obnovljivih izvora, energetske učinkovitost i elektrifikaciju prometa, što bi doprinijelo postizanju klimatskih ciljeva, povećanju energetske sigurnosti i promicanju bolje kvalitete života u Malti. Istodobno, subvencije Malte za fosilna goriva veliko su fiskalno opterećenje. Njima se ne pruža troškovno učinkovita potpora gospodarstvu tijekom razdoblja visokih međunarodnih cijena energije i ne rješava se problem energetske siromaštva na ciljan način.
- (29) Malta ima jednu od najviših razina otpada po stanovniku u EU-u, od kojeg se velika većina odlaze na odlagališta, čime se vrši znatan pritisak na prirodni okoliš otoka. Količina komunalnog otpada 2024. dosegla je 621 kg po stanovniku, što je jedna od najviših stopa u EU-u, dok je stopa recikliranja ostala kritično niska i iznosila 16,7 %, što je znatno ispod prosjeka EU-a od 48 %. Malta nije ostvarila cilj recikliranja komunalnog otpada od 50 % do 2020. i sada postoji rizik da nije ostvarila cilj recikliranja od 55 % do 2025. Nadalje, stopa odlaganja komunalnog otpada na odlagališta 2023. iznosila je 74 %, što je znatno više od prosjeka EU-a od 22 %. Znatna jaz između trenutne stope odlaganja otpada na odlagališta i cilja odlaganja od 10 % do 2035. i dalje je gorući problem. Unatoč povećanim ulaganjima u infrastrukturu za gospodarenje otpadom i uvođenju nekoliko inicijativa za ponovnu uporabu i recikliranje, donesene mjere još nisu dovele do mjerljivih učinaka na uspješnost gospodarenja otpadom. Stoga bi Malta imala koristi od poštovanja hijerarhije otpada davanjem prednosti sprečavanju nastanka otpada, jačanjem praksi recikliranja i kružnoga gospodarstva, i strožom provedbom postojećeg nacionalnog zakonodavstva o otpadu i proširenjem infrastrukture za recikliranje i ponovnu uporabu, uz istodobno ubrzavanje planiranih ulaganja u postrojenja za obradu otpada kako bi se smanjila ovisnost o odlagalištima otpada.

- (30) Malta se suočava sa strukturnom nestašicom vode, koju pogoršavaju znatan rast stanovništva, porast temperatura i dugotrajne suše, što je znatno smanjilo dostupnost slatke vode. Taj je izazov vidljivu u rezultatu sezonskog Indeksa iskorištavanja vode plus (WEI+), koji je u trećem tromjesečju 2023. dosegno 66,7 %, što je druga najviša razina među državama članicama EU-a i upućuje na ozbiljnu nestašicu vode. Rastuća potražnja za vodom, potaknuta prvenstveno turističkim, poljoprivrednim, domaćim i industrijskim sektorima, dodatno povećava nestašicu. Malta je kao odgovor na to nastojala ublažiti te pritiske crpljenjem podzemnih voda i povećanom desalinizacijom morske vode. Osim nestašice vode, loša kvaliteta vode i dalje je stalan problem u Malti. Kako je navedeno u trećem malteškom planu upravljanja riječnim slivom, samo je 58 % tijela površinskih voda (po broju) bilo u dobrom ili vrlo dobrom ekološkom stanju, dok je samo 45 % bilo u dobrom kemijskom stanju. Kad je riječ o podzemnim vodama, 82 % tijela podzemnih voda (po površini) nije postiglo dobro količinsko stanje, a 100 % nije bilo u dobrom kemijskom stanju. Glavni pritisci na kvalitetu površinskih i podzemnih voda proizlaze iz poljoprivrednih aktivnosti i prodora slane vode zbog prekomjernog zahvaćanja. Nadalje, dvije malteške aglomeracije i dalje nisu usklađene s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda. Kako bi odgovorila na te izazove, Malta bi imala koristiti od povećanja ulaganja u gradsku infrastrukturu za prikupljanje kišnice i prirodna rješenja, čime bi se mogli smanjiti rizici od poplava i poboljšati obnova podzemnih voda. Osim toga, čini se da su potrebni stroži propisi o crpljenju podzemnih voda i prošireni kapaciteti za pročišćavanje otpadnih voda kako bi se poboljšala kvaliteta i količina vode i riješio problem onečišćenja površinskih i podzemnih voda.
- (31) S obzirom na presudnu ulogu ljudskog kapitala u povećanju konkurentnosti i strateške autonomije Unije, Vijeće je 2026. državama članicama preporučilo da poduzmu mjere za hitno prevladavanje strukturnih izazova povezanih s ljudskim kapitalom u području vještina, obrazovanja i osposobljavanja, koji koče konkurentnost. Preporuke za pojedinu zemlju upućene Malti 2026. mogu doprinijeti provedbi Preporuke Vijeća o ljudskom kapitalu u Uniji.

- (32) Nedostatak i neusklađenost vještina mogli bi ugroziti snažno tržište rada Malte i otežati njezinu zelenu i digitalnu tranziciju. Unatoč vrlo visokim stopama slobodnih radnih mjesta i dalje postoje kritični nedostaci u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT), građevinarstva, zdravstvene skrbi, obrazovanja i zelene tranzicije, pri čemu 43 % poduzeća nema zaposlenike sa zelenim vještinama, a dvije trećine izvješćuju da radna snaga nije dovoljno pripremljena. Vještine koje pruža malteški sustav obrazovanja i osposobljavanja ne prate uvijek potražnju na tržištu rada, što je posljedica i fragmentiranog upravljanja vještinama i sposobnosti predviđanja. Jačanje alata za prikupljanje informacija o vještinama može pomoći u predviđanju potreba tržišta rada i rješavanju postojećih neusklađenosti. Osobe s diplomom u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) čine 13,8 % osoba sa završenim visokoškolskim obrazovanjem, što je znatno ispod prosjeka EU-a, s manjim brojem žena, a Malta je 2023. bila među zemljama s najmanjim brojem upisa u visokoškolsko obrazovanje u području STEM-a u EU-u. Zaostaje i u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO), s ograničenim učenjem kroz rad i upisima u programe SOO-a u području STEM-a, posebno među ženama. Sudjelovanje odraslih u obrazovanju i dalje je neujednačeno jer samo mali udio velikog broja niskokvalificiranih odraslih osoba sudjeluje u osposobljavanju. Trajni nedostaci osnovnih vještina dodatno pogoršavaju taj problem: svaki treći petnaestogodišnjak nema dostatne osnovne vještine u matematici, čitanju i prirodoslovlju, a otprilike polovini učenika u dobi od 12 do 13 godina nedostaju osnovne digitalne vještine. Nedovoljan broj učitelja i nastavnika, nedostaci u stručnom usavršavanju i potpori sve raznolikijim razredima mogli bi ograničiti sposobnost obrazovnog sustava da poboljša ishode učenja. Kako bi se riješili ti problemi, jačanje kvalitete i relevantnosti obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada, upotreba alata za prikupljanje informacija o vještinama, osposobljavanje nastavnika, strukovno obrazovanje i osposobljavanje temeljeno na radu te usavršavanje odraslih, posebno u području STEM-a i zelene tranzicije, ključni su za smanjenje nedostatka radne snage, poboljšanje obrazovnih ishoda i usklađivanje vještina s potrebama tržišta rada.

- (33) Ograničena uključivost obrazovanja i osposobljavanja, počevši već od ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, ograničava potencijal osoba u ranjivom položaju. Zbog nedostatka odgovarajućeg kvalificiranog nastavnog osoblja i neučinkovitih nastavnih praksi i kurikuluma, sustav ne zadovoljava u dostatnoj mjeri potrebe sve djece, među ostalim učenika s invaliditetom. Trajne razlike u ishodima učenja i zapošljavanja povezane sa socioekonomskim položajem i vrstom škole upućuju na to da i dalje postoje znatni izazovi u pogledu pravednosti. Slabi rezultati posebno su rašireni među učenicima u nepovoljnom socioekonomskom položaju: 51,5 % ima slabije rezultate u čitanju, 47,7 % u matematici i 46,0 % u prirodoslovlju. Nadalje, stopa ranog napuštanja školovanja i dalje je izrazito visoka među mladima s invaliditetom, a znatan broj mladih s invaliditetom ne radi, nije u sustavu redovitog obrazovanja te nije u sustavu obrazovanja odraslih. U Malti se sudjelovanje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju temelji na djelatnosti roditelja (rad, obrazovanje, osposobljavanje), a nije univerzalno dostupno ili dodijeljeno na temelju siromaštva. Iako su nedavne odredbe proširene na neke skupine nezaposlenih roditelja, razlika u sudjelovanju između djece izložene riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti (AROE) i djece koja mu nisu izložena i dalje je vrlo velika: vjerojatnost da će djeca koja nisu izložena riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti pohađati više od 25 sati ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja tjedno bila je gotovo dvostruko veća (48,2 %) u odnosu na djecu koja su izložena tim rizicima (24,9 %). I dalje postoji zabrinutost u pogledu kvalitete ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja jer nedavne procjene upućuju na to da više od petine osoblja koje skrbi o djeci nema relevantne pedagoške kvalifikacije, što može ograničiti njegov potencijal za potporu ranom razvoju vještina, posebno za skupine u nepovoljnom položaju. Čini se da je potrebno ojačati ciljanu potporu za djecu u nepovoljnom položaju i djecu s dodatnim potrebama bez obzira na radno ili obrazovno podrijetlo njihovih roditelja.

- (34) Nejednaka kvaliteta radnih mjesta otežava zadržavanje radnika. Povećao se udio slabo plaćenih poslova, pri čemu je više od 10 % radnika u posljednje četiri godine ostalo na slabo plaćenim poslovima, što nerazmjerno utječe na žene i državljane trećih zemalja. Malta bilježi i relativno visok udio netipičnih radnih sati (39,1 % radnika u odnosu na 32,6 % u EU-u). Nekoliko sektora sve se više oslanja na radnike iz trećih zemalja, kao što je zdravstvena skrb. Međutim, državljani trećih zemalja koji rade niskokvalificirane poslove često imaju slabije uvjete rada i nižu kvalitetu radnih mjesta u više dimenzija: dugo radno vrijeme, veća fluktuacija osoblja, ograničeni izgledi za napredovanje u karijeri, ograničena prava u slučaju gubitka zaposlenja i lošiji zdravstveni i sigurnosni uvjeti na radnom mjestu. Siromaštvo unatoč zaposlenju također nerazmjerno utječe na državljane trećih zemalja (17,3 % u odnosu na 5,6 % domaćeg stanovništva). Kapacitet inspekcije rada se povećao, ali je i dalje ispod standarda Međunarodne organizacije rada (ILO), a sankcije za kršenja i dalje su relativno blage. Rješavanje problema u pogledu kvalitete poslova, u bliskoj suradnji sa socijalnim partnerima, i daljnje jačanje inspekcije rada mogli bi pozitivno utjecati na fluktuaciju radne snage i visoke stope slobodnih radnih mjesta.
- (35) Imajući u vidu blisku međusobnu povezanost gospodarstava država članica europodručja i njihov zajednički doprinos funkcioniranju ekonomske i monetarne unije, Vijeće je u 2026. državama članicama europodručja preporučilo da poduzmu djelovanja, među ostalim u okviru svojih planova za oporavak i otpornost, u cilju provedbe Preporuke o ekonomskoj politici europodručja za 2026. Kad je riječ o Malti, preporuka br. 1 doprinosi provedbi prve, druge i treće preporuke za europodručje, preporuka br. 2 doprinosi provedbi četvrte preporuke za europodručje, preporuka br. 3 doprinosi provedbi pete i sedme preporuke za europodručje, preporuka br. 4 doprinosi provedbi sedme preporuke za europodručje, a preporuka br. 6 doprinosi provedbi pete preporuke za europodručje,

PREPORUČUJE da Malta u 2026. i 2027. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Poduzeti mjere za kontrolu neto rashoda kako bi se poštovale maksimalne stope rasta koje je Vijeće preporučilo 21. siječnja 2025. s obzirom na značajno odstupanje u odnosu na preporučenu gornju granicu neto rashoda koje je Komisija zabilježila do 2025. i predvidjela za 2026. Povećati ukupnu potrošnju za obranu i sigurnost te povećati pripravnost, u skladu s točkom 53. zaključaka Europskog vijeća od 19. ožujka 2026., i pritom osigurati održivost duga i učinkovitost potrošnje te postupnu prilagodbu proračuna u skladu sa strukturno većom potrošnjom za obranu. Osigurati da mjere poduzete za ublažavanje posljedica povećanja cijena energije budu privremene i usmjerene na zaštitu ranjivih kućanstava ili zadovoljavanje potreba energetske intenzivnih poduzeća, održavaju poticaje za uštedu energije i da je njihov fiskalni trošak u skladu s obvezama koje proizlaze iz fiskalnog okvira EU-a. Raditi na uklanjanju preostalih rizika od agresivnog poreznog planiranja, uvesti porez po odbitku na izlazna plaćanja ili istovjetne obrambene mjere te izmijeniti pravila za trgovačka društva koja nemaju domicil u Malti. Promicati sektor dopunskih mirovina, posebno putem programa strukovnog mirovinskog osiguranja.
2. Osigurati kontinuitet reformi i ulaganja koji se provode u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost. Održati zamah u provedbi programâ kohezijske politike, na temelju, ovisno o slučaju, preraspodjele na strateške prioritete i fleksibilnosti dogovorenih u kontekstu preispitivanja okvira kohezijske politike u sredini programskog razdoblja.
3. Nastaviti jačati istraživanje i inovacije povećanjem javnih ulaganja u istraživanje i razvoj te poticanjem privatnih ulaganja u istraživanje i razvoj s pomoću učinkovitih programa potpore i snažnijih veza između akademske zajednice i poduzeća. Povećati privlačenje i zadržavanje visokokvalificiranih radnika. Poboljšati učinkovitost pravosudnog sustava smanjenjem broja neriješenih predmeta i skraćivanjem trajanja postupaka.

4. Ubrzati proizvodnju i uvođenje energije iz obnovljivih izvora i provesti troškovno učinkovite mjere energetske učinkovitosti, među ostalim za zgrade, uz istodobno povećanje energetske sigurnosti i otpornosti na klimatske promjene. Riješiti pitanje zagušenja prometa i emisija iz prometa uravnoteženim i integriranim pristupom, povećanjem učinkovitosti i privlačnosti javnog prijevoza, olakšavanjem multimodalnosti i ulaganjem u infrastrukturu za aktivnu mobilnost s ciljem smanjivanja upotrebe automobila, kao i u prometnu infrastrukturu otpornu na klimatske promjene. Postupno ukinuti subvencije za fosilna goriva koje nisu privremene i usmjerene na najranjivija kućanstva i poduzeća.
5. Poboljšati gospodarenje otpadom promicanjem praksi recikliranja i kružnoga gospodarstva, uz istodobno smanjenje ovisnosti o odlaganju otpada na odlagališta. Poboljšati održivo upravljanje vodama i njihovu kvalitetu povećanjem ulaganja u prikupljanje i ponovnu uporabu vode, uz istodobno rješavanje problema onečišćenja površinskih i podzemnih voda.
6. Povećati kvalitetu i relevantnost obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada kako bi se poboljšali niski obrazovni ishodi i kako bi se odgovorilo na kroničan nedostatak vještina i neusklađenost ponuđenih i traženih vještina, posebno u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM), konkretno poboljšanjem osnovnih vještina učenika, početnog i trajnog osposobljavanja nastavnika te promicanjem upisa u strukovno obrazovanje i osposobljavanje temeljeno na radu, te obrazovanje odraslih za niskokvalificirane radnike. Ojačati uključivost obrazovanja i osposobljavanja, među ostalim poboljšanjem pristupa visokokvalitetnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. Povećati kvalitetu radnih mjesta na niskokvalificiranim poslovima, među ostalim za državljane trećih zemalja, posebno jačanjem inspekcija rada.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće

Predsjednik/Predsjednica